

Drömtur i Jotunheimen 4 - 12 april 2006

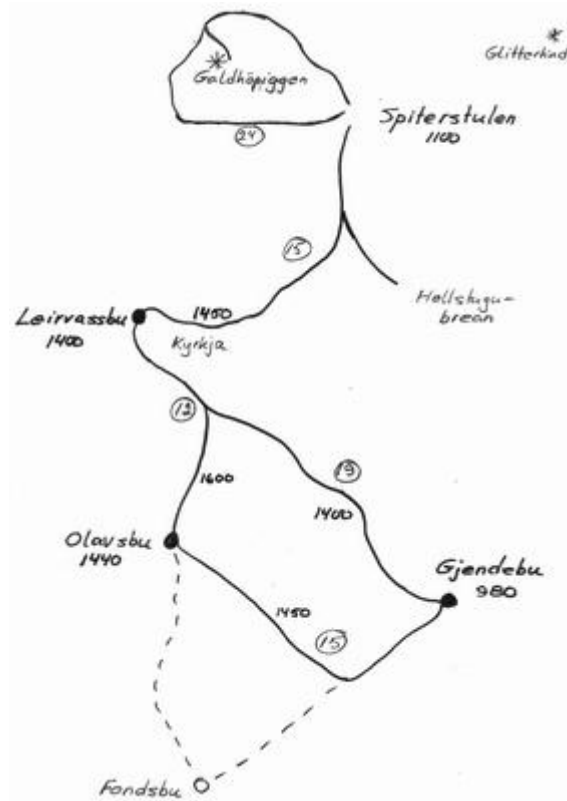
2300 renar har spårat (plogat) åt oss. Kyrkja och Tverrbyttthornet i bakgrunden

Camilla Wikström, cwikstrom@telia.com

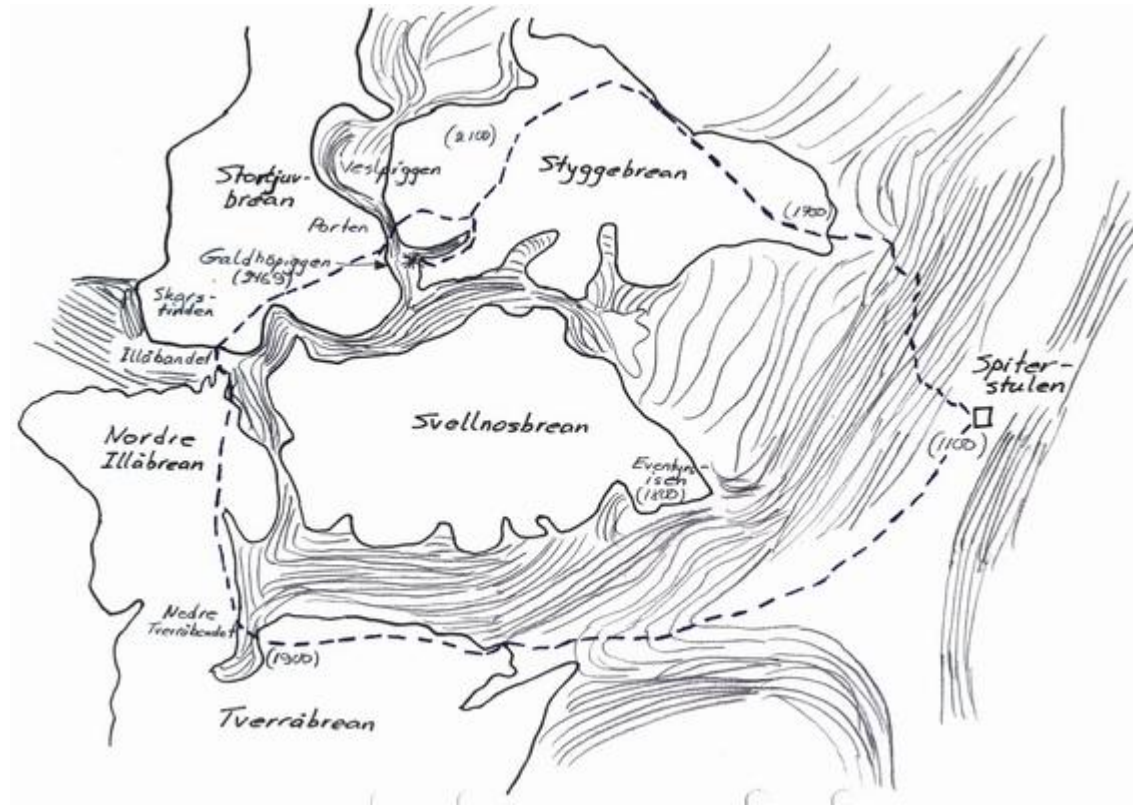
Foto: Mats Ljungberg, mljungberg@telia.com

[Faktaruta](#)

Spiterstulen - Leirvassbu - Gjendebu -
 Olavsbu - Leirvassbu - Spiterstulen
 Galdhöpiggen runt på 4 glaciärer, inkl.
 toppbesök
 Hellstugudalen med besök på glaciären

Vår 5-dagarsstur, med avstånd och höjder samt turen till Galdhöpiggen och Hellstugubreen

"Kempeturen" runt Galdhöpiggen på 4 glaciärer, med toppbesök (man ska ha guide på denna tur)

Deltagare:

Mats, Barbro, Lena
Bengt, Sigbritt, Ann-Marie
Lennart, Ingegerd, Camilla

För två år sedan stod vi på någon av topparna i Rondane och skådade alla Jotunheimens toppar i väster. Vi ville dit! Under sommaren 2005 åkte Mats och jag och rekognoserade möjligheterna till en vettig rutt, boende och kommunikationer. Det var inte alldeles lätt, men vi lyckades. 9 deltagare blev vi, varav hälften nya och oprövade i detta sammanhang. Efter mycket strul med flygbiljetter kom vi iväg. (Läs mer om hur man gör nedan).

Vår tur startade i Spiterstulen i norra delen av Jotunheimen. Spiterstulen ligger vid foten av Galdhøpiggen och med Glittertind inom räckhåll för en dagstur. Det finns också mer än 20 andra toppar som kan nås under en dagstur. Det är en privatägd fjällstuga, men har avtal med DNT och håller ungefär samma priser. Nu är inte vår lilla grupp mycket för toppbestigningar, utan vi valde att gå "från hytta till hytta", riktiga dalkrypare är vi, men vi ser och hör om alla möjligheter. Så fort vi klev ur taxin efter färd från Lom till Spiterstulen, hojtades

det om att 2300 renar var på väg att passera på andra sidan älven. Mycket riktigt, där kom dom anförda av en skidåkande renskötare och en ledarren. Det var som en Skum-tavla när hjorden liksom flöt fram i dalen. Man visste verkligen att man var i fjällen!

2300 renar passar förbi

Soluppgång vid Spiterstulen

Efter en härlig middag och suverän frukost i Spiterstulen startade vi vår vandring mot Leirvassbu. Renarna hade kommit samma väg och trampat upp hela dalen. Det var oåkbart, så vi åkte i det skoterspår som renskötarna dragit upp. Sådana är ju annars sällsynta i Norge, där all nöjesåkning på skoter är förbjuden. Visdalen är mäktig med sina enorma toppar och glaciärer, den här dagen var vädret fint och allt kunde beskådas. Vi slet i backen upp mot "Kyrkja", ett spetsigt fjäll, väl värt sitt namn, och väl uppe kunde vi se Leirvassbu, en jätteanläggning vid sjön Leirvatnet. Leirvassbu verkar mer känt än Spiterstulen och är ett centrum för folk som vill bestiga toppar och glaciärer. Leirvassbu är också privatägt och har 180 bäddar. Dessutom har dom ett förträffligt kök, världsberömt i hela Norge. En trerätters middag här är en kulinarisk upplevelse. Stället är gammalt och har ett visst renoveringsbehov, vilket särskilt gäller sängarna, men det är trivsamt och har ett härligt värdpar i Magny och Björn. Den speciella fjällatmosfären sitter i väggarna.

På väg, Svellnosbreen syns längst upp i dalen

Mot Kyrkja, vi följer renarnas plogfåror

Visdalen bakåt från slutningen upp mot Kyrkja

Kyrkja passeras, ner mot Leirvassbu

Framme vid Leirvassbu

En kulinarisk måltid, på lokala råvaror.

Nästa morgon gav vi oss i kast med den branta backe, som så småningom skulle ta oss mot Gjendebu, som ligger i den västra änden av sjön Gjende. Vi har skaffat oss stighudar inför denna tur, och dom klistras nu på. Det var behändigt att ha stighudar. Man kände sig säker på sin väg uppåt och slapp spänna lårmusklerna för att inte halka bakåt. Lite brantare än vanligt gick vi allt, men det är bedrägligt att tro att man kan gå rakt upp. Man skall ju ändå lyfta både sig själv och en ryggsäck på 12 kilo. I så fall måste nog konditionen och styrkan vara bättre! Denna dag bjöd på skapligt väder, stora höjdskillnader och branta backar, men också på en 6 km lång sjö och en förfärlig nedfart mot Gjende genom björkskogen. Gjendebu är nyrenoverat och ligger lite vid sidan av vintertid. Där fanns bara två gäster förutom vi. Det är lite lågland och ligger "vid vägs ände". (Sommartid åker man båt på Gjende och når då t.ex. Besseggen, en av Norges populäraste vandringsleder.)

Sluttningarna öster om Langvatnet

Passerar ovanför Hellerfossen

Genom hemsk björkskog på slutet

Gjendebu, vid sjön Gjende

Kaffe vid brasan

Norska flaggan vajar stolt

Nu kunde vi beskåda den mäktiga Besseggen i morgonljuset, innan vi åter begav oss in bland fjälltopparna på väg mot Olavsbu. Det hade snöat på natten innan, och nu började det snöa igen. Lunchen fick intas i vindsäck idag. Det är behagligt när det är kallt, blåsigt och snöigt. Så fick vi öva oss i att använda vindsäck, det är inte alltid det lättaste ens i lugnt väder. Olavsbu är en s.k. självbetjent hytta, d.v.s. ungefär som en svensk fjällstuga. Det finns ingen värd, men väl proviant att köpa. Logi och mat betalas enligt ett sinnrikt system, som slutar i en stor kassakista i stugan. Man får elda själv, men det fanns färdighuggen ved, vatten hämtas i en tjärn. Man får först borra hål i isen förstås. Nyckeln till självbetjenta stugor kan fås mot deposition på vilken betjent hytta som helst. Det är ett standardlås på alla hyttor. Olavsbu omges av oerhört mäktiga fjäll, massor av toppar på 2000 m och däröver. Också Olavsbu är en bra utgångspunkt för den som strävar mot topparna. Tyvärr höll snöfallet i sig i dagarna två, så den här delen av Jotunheimen får vi återkomma till om vi vill se den. Det lilla vi såg gav verkligen mersmak. Leden över Olavsbu är mycket kuperad, så stighudarna åkte på och av. En del höll dem på även i nedförsbackarna. Lössnön var nu mer än halvmeter tjock och det isade under våra vallningsfria skidor. Alla spår snöade igen på en timme. Tur att vi hade en villig spårhund i Mats. Det var nu inte alltför lättsamt att gå på tur, men hoppet är ju det sista som överger människan. Vi hoppades på bättre väder!

Gjende, med Besseggens kam i mitten längst bak

Vägskälet mot Fondsbu resp. Olavsbu, dålig sikt

Rast i/utanför vindsäckar

Spårning mot Olavsbu, Mjølkedalstinden skymtar plötsligt

Olavsbu (2 stugor), ödsligt, och troligtvis vackert, beläget

Förrättsmackor

Potatismos och xxxxx

Plump spelas som vanligt på våra turer

Vi återvände till Leirvassbu, som nu invaderats av 200 påskfirare. Det är en vanlig utgångspunkt för påskturer. Den här natten fick några av oss sova på golvet, extra madrass i varje rum var nu regel. Efter att ha njutit ännu en fantastisk middag, återvände vi följande dag till Spiterstulen i tidvis fallande snö, de vallningsfria skidornas värsta fiende. Inget hjälpte, det fastnade under. Vi prövade 5 sorters valla och spray, men fick ändå stappla fram i fastnande snö.

Vi lämnar Olavsbu i snöfall

En halvmeter snö bromsar i nerfarten vid Rauddalsbandet

Simledalsbandets U-dal passeras

Camilla och Mats

Ännu en kulinarisk måltid i Leirvassbu

Upp mot Kyrkjäs "pyrande vulkan"

Ner från Kyrkja, mot Spiterstulen i lössnö

Nu var det måndag i påskveckan och det var fint väder. Bente på Spiterstulen hade utlovat guidade turer och nu hade man slagit på stort. Det skulle bli "kempetur", det flottaste man hade, Galdhöpiggen runt på fyra glaciärer, med toppbestigning. Men skulle vi orka? Det kändes mycket tveksamt. Vi fick konsultera guiderna om och om igen. Hur fort går man? Hur brant är det? Klarar vi utförsköret? Till slut var det avgjort, sex av oss skulle gå med, tre skulle stanna. Hela 40 personer skulle med. Det fanns alla sorter, barn, vuxna, unga och gamla med turskidor, telemarksskidor och randonnéustrustning. Alla har i alla fall stighudar på (skifeller på norska). Turen börjar rakt upp mot Galdhöpiggen. Första stigningen på 700 m på 2 km tas i ett svep utan onödiga raster. Häng med!! Sakta men säkert. Väl uppe för branten är turens värsta del gjord och det blir fikarast. Sedan fortsätter vi ut på Styggebrean (bre=glaciär). Den sluttar lite snällare uppåt och det går fint. Den djupa snön gör att det är tungt att spåra och vi där bak i ledet får en skönare resa, för det går inte så fort. När vi når upp på toppen av glaciären skiljs agnarna från vetet. Dom som skall gå på toppen(2469 m), fortsätter uppåt mot en mödosam klättring på ytterligare 300 branta höjdmetrar. Tre av oss, Mats, Barbro och Bengt väljer detta alternativ. "De tre svenska damerna", Sigbritt, Anne-Marie och Camilla avstår toppbestigning. Vi blev sedan kända under detta epitet.

Förertime, morgondagens turer går igenom m.h.a. modellen

Uppför branten. Visdalen och Hellstuguhöe i bakgrunden.

Uppe på Styggebrean

Över Styggebrean, Galdhöpiggens topp syns i mitten

Uppför branten mot toppen

Bengt kliver över kanten

Mot toppen på Piggbrean, Styggebrean i bakgrunden

Toppstugan. Hellstugudalen i bakgrunden

Utsikt mot Styggebrean och Glittertind

Mats på toppen

Bengt och Barbro på toppen

Topparna, bl.a. Skarstind, sticker upp ur molnen

Nerfart i lössnö på Piggbrean,

Nerfart i lössnö, dags att bromsa innan kanten

Bengt passerar kanten, sedan ner mot Porten till vänster om Veslpiggen

Vi som inte går på toppen, skall nu passera "Porten". Det visar sig vara en upplevelse i häftigaste laget. Vi beordrades ta av oss skidorna och spänna fast dem på ryggsäcken. Det går på något vis. Ett rep åker fram och vår guide tar ena änden. Han tar sig sedan ner i en snöränna, som stupar nästan lodrätt. Vi beordras fatta tag i repet och följa efter (helst i takt). Sist går ett par starka karlar, som skall hålla emot i repet, om någon skulle snubbla eller halka. Så störtar vi oss ett par hundra meter rakt ner. Ett nytt oändligt vackert landskap öppnar sig. Vi kommer ner på Storjuvbreen, solen gassar, det är varmt och det är matrast. Bakom oss Galdhøpiggen rakt upp, Veslpiggen intill, på andra sidan Porten, och den mäktiga Skarstind rakt framför oss. Däremellan den helt orörda glaciären täckt av nysnö. Detta var en av höjdpunkterna i mitt fjälliv, och jag var glad att jag antagit utmaningen.

Porten, skidor tas av

Med skidor på ryggen ner i Porten, Skarstind till höger, Storjuvtinden till vänster

Ner i Porten

Halvvägs nere

Bengt nästan nere

Skarstind och Storjubrean

Skidåkning utför sista branten ner mot Storjuvbreen

Barbro, med Porten och Galdhöpiggen i bakgrunden

Porten med Veslpiggen och "baksidan" av Galdhöpiggen. Storjuvbreen i förgrunden.

Vi fortsatte sedan över Illåbandet som störtar brant ned på Illåbreen. Här tog de tre svenska damerna åter av sig skidorna och åkte på rumpan utför. (Vi var inte alls dom enda). Vi fortsatte sedan bort mot Tväråbandet och upp på Tväråbreen. Glaciären sluttar lite fint ner mot Visdalen och vi fick flera kilometer lätt utförsåkning i nysnön. Väl nere i Tvärådalen blev det brantare och man hade varit glad för färdigheter i telemarksåkning. Vi tog oss ned på ett anständigt sätt i alla fall, och kom fram till Spiterstulen sist av alla, upphunna och omkörda av dom som bestigit toppen, men vad gjorde det - det hade varit en fantastisk dag!

Skarstind

Illåbandet, många tar av sig skidorna i branten ned mot Illåbreen.
Tverråbandet syns längst bort.

Illåbandets branta nerfart

Illåbandet

Nerför Tverråbreen i behaglig lutning och lössnö

En kvällsöl i peisestuen

Nästa dag är vår sista för den här gången. Barbro ville gärna delta i turen till "äventyrsisen" en tur upp till Svellnosbreen, en glaciär som störtar brant ut för fjället. Här "kalvar" glaciären i en brant. Isen bryts sönder och det bildas fantastiska formationer. Här kan man gå på guddad tur med stegjärn och rep och upptäcka isgrottor och gångar, som ständigt förnyas.

Vi andra beslöt oss för att ta det lugnt denna sista dag, vi var allt lite slitna. Vi gjorde en tur upp till Hellstugubreen, som också omges av jättehöga toppar på ca 2300 m och ett antal sidoglaciärer som störtar ner från U-dalar. Tyvärr endast svagt synliga i dimman, som åter kom över oss på dagen. Den här dagen hade vi i alla fall bra skidföre och kunde njuta stort av den fina nedfarten från Hellstugubreen tillbaka till Spiterstulen.

Efter att ha turstatat i Lom med dess fina stavkyrka tog vi Nordfjordsexpressen tillbaka till Gardermoen och ett sent flyg hem till Arlanda.

Uppför Hellstugudalen, Eventyrsisen i bakgrunden

Bengt med hjortronmacka, lyxig "niste" från Spiterstulen

Camilla på Hellstugubrean, med glaciären från Nördre Hellstugutinden i bakgrunden

Nedför Hellstugubrean

Rast vid Hellstugubrean, nedanför Store Memurutinden

Svellnosbreen ("Eventyrsisen") från Hellstugudalen.
Galdhöpiggen i mitten och Keilhaus topp höger därom.

Nerför Hellstugudalen

Stretchning

Tavlor i hallen med Spiterstulens långa historia

Fjället som lekplats

Serveringsflickorna till middagen, fint klädda

Spiterstulens lyxiga frukost

Faktaruta:

Resor. Lågprisflyg till Oslo-Gardermoen har gett möjlighet till turer i Norge. Fortfarande är det svårt att närma sig Jotunheimen söderifrån eller från öster utan övernattnig på vägen, även om det kan gå via Tyin. Flynordic, SAS och Flynorwegian har lågprisbiljetter om man är ute i tid. <500 Skr /enkelresa. Man tar ett tidigt flyg från Arlanda. Från Gardermoen går sedan Nordfjordsexpressen direkt utanför ankomsthallen vid 10-tiden. Vi tog bussen till Lom, norr om Jotunheimen, därifrån hyrde vi minibuss till Spiterstulen för ca 100 Nkr/person. Resan hem går runt kl. 12 från Lom. Pris för resa Arlanda-Spiterstulen ca. 1000 kr/enkelresa. För den som gillar att köra bil går det att köra ända fram till Spiterstulen, där det finns parkering. Sista 18 km på bomväg, som är avgiftsbelagd.

Boende och mat: I Norge är fjällstugorna att jämföra med våra fjällstationer. Inkvartering i 2-4 bäddsrum. Det finns ingen möjlighet till matlagning, utom på "sjelvbetjenta" hyttor (se Olavsbu). Alla fjällstugor serverar 3-rättersmiddag och mycket gedigen frukost. Man kan också göra lunchpaket och få termoserna fyllda. Mycket bekvämt och lyxigt, men det kostar en del. För den som vill, finns det säkert möjlighet att tälta. Vi såg en hel del tält runt om i terrängen, särskilt i Visdalen. Jag vet att man också kan få viss service på fjällstugorna.

Spiterstulen ligger väldigt bra till med väg ända fram. Spiterstulen har anor som sträcker sig lång tillbaka i tiden och var från början en fäbod. Den är privatägd av Sulheimfamiljen. Dom har öppet under en längre period, vanligtvis från 1 mars till 15 oktober. Eiliv Sulheim är en av förgrundsfigurerna inom norsk fjällsport, och drev under lång tid stället tillsammans med sin hustru Charlotta. Otaliga utmärkelser, fotografier och tidningsartiklar på väggarna vittnar om detta. Han firade sin 84:e födelsedag under vårt besök. Hans barn driver nu stället under ledning av Bente. Spiterstulen driver också en egen lägerskola, där norska skolbarn får lära sig vett och etikett i fjällen. Vi stannade sammanlagt 4 dygn på stället, som har en trivsam och vänlig stämning, ett riktigt familjeställe. Vi fick också som grupp ett mycket bra helpensionspris.

Leirvassbu är också privatägt och är också det en inkörsport till Jotunheimen. Här är det 5 km till väg, och man trafikerar med bandvagn. Dom flesta verkade dock komma på skidor. Det finns en parkeringsplats vid vägs ände. Också Leirvassbu har stolta anor som fjällstuga. Leirvassbu har dock öppet bara några veckor kring påsk vintertid. Strax efter vår tur fick vi veta att värdparet på Leirvassbu blivit uppsagt under ganska uppseendeväckande former efter 14 år på stället. Dom har nu startat eget i Lom. <http://www.lomseggen.no>

Längre söderut har DNT en fjällstuga som kan nås söderifrån. Den heter **Fondsbu** och man når den via Tyinkryset. Vi besökte aldrig den.

Turer. Hela området har en mycket högalpin prägel. Antalet toppar över 2000 m verkar oändligt och bara från Spiterstulen kan man nå 17 sådana toppar under dagsturer. Högst är Galdhöpiggen 2469 m, och näst är Glittertind 2465 m. Mellan topparna ligger stora intressanta glaciärer.

Under påsken ordnas guidade turer från Spiterstulen. Man har en del professionella guider, men många turer leds av familjemedlemmar, som firar påsk. Turerna var gratis! För turer utanför påsken går det att ordna guide mot betalning. Se t.ex. [Jotunheimen Bre och Fjällföring](#) eller kontakta respektive fjällstuga för information.

Sammanfattningsvis: Området är ett eldorado för starka personer intresserade av topp- och glaciärbestigningar. Vi är ju dalkrypare i vår grupp,

men även vi fick ihop en mycket fin tur.

Länkar:

[Norska Turistföreningen DNT](#)

[Jotunheimen områdessida med ledbeskrivningar](#)

[Lom och Jotunheimen](#)

[Spiterstulen](#)

[Leirvassbu](#)

[Gjendebu](#)

[Naturupplevelser](#)